

programmaboekje

Heinrich Schütz: Weihnachtshistorie

**Schütz-Monteverdi
Consort
o.l.v. Jori Klomp**

Solisten:

Mitch Raemaekers, Evangelist
Veronika Juhasz, Engel
Agris Hartmanis, Herodes

14 december 2013

St. Martinuskerk, Maastricht
20:30 uur

15 december 2013

St. Christoffelkathedraal, Roermond
20:00 uur

Toegang 10/8 €

Programma

Heinrich Schütz (1585-1672):

- Deutsches Magnificat SWV 494:
Meine Seele erhebt den Herren
- Auf dem Gebirge hat man ein Geschrei gehört SWV 396
- Ein Kind ist uns geboren SWV 384
- Weihnachtshistorie SWV 435:
“Historia, des Freuden- und Gnadenreichen Geburth Gottes und Marien Sohnes, Jesu Christi, unsers einigen Mitlers, Erlösers und Seeligmachers.”
Mitch Raemaekers (tenor), Evangelist
Veronika Juhasz (sopraan), Engel
Agris Hartmanis (bariton), Herodes

Pauze

- Psalm 100: Jauchzet dem Herrn SWV 36
- Der 150. Psalm SWV 38:
Alleluja! Lobet den Herren in seinem Heiligtum
- Siehe, es erschien der Engel des Herren SWV 403:
Die Flucht nach Ägypten / Matthäus 2, 13-15
- Latijns Magnificat SWV 468:
Magnificat anima mea Dominum

Het Kerstverhaal op de muziek van Heinrich Schütz

De *Weihnachtshistorie* is één van de latere werken van Heinrich Schütz (1585-1672), de belangrijkste componist van Duits- protestantse kerkmuziek in de 17e eeuw. Als geen ander weet Schütz de oude Vlaams-Italiaanse meerstemmigheid te verbinden met de nieuwe 'concertante' stijl die rond 1600 in Venetië was ontstaan. Zijn muziek kenmerkt zich door tekstuitbeelding: het verhaal van de geboorte van Jezus wordt verteld in muziek. We horen het jubelende engelenkoor dat aan de herders verschijnt en de tenorstemmen van de wijzen uit het Oosten op weg naar de kribbe om hun goud, wierook en mirre te brengen. Zijn meest dramatische noten bewaart Schütz voor de donkere kant van het kerstverhaal, de kindermoord van Bethlehem en de vlucht van Jozef en Maria met het kind naar Egypte.

Onder leiding van Jori Klomp voeren solisten, koor en instrumentalisten van het Schütz-Monteverdi Consort de *Weihnachtshistorie* en andere werken van Schütz die vertellen over de gebeurtenissen in Bethlehem uit. De historische instrumenten waaronder barokviolen en baroktrombones en de virtuoze zinken, die een engelachtige klank hebben, versterken de beeldende kracht van deze aangrijpende muziek.

Heinrich Schütz

Muzikaal genie en belangrijkste Duitse componist uit de vroege barok, werd sterk door de Italiaanse muziek uit zijn tijd beïnvloed. Als koorknaap werd zijn muzikale talent ontdekt door landgraaf Moritz von Hessel-Kassel. Hij reisde twee maal naar Venetië om kennis te nemen van de nieuwste muzikale ontwikkelingen aldaar. De eerste maal op kosten van de goedgevige landgraaf Moritz, en tegen de zin van zijn ouders in, die wilden dat hij zijn rechtenstudie afmaakte, om les te nemen bij Giovanni Gabrieli. Na de dood van Gabrieli, na drie jaar onderricht, keerde hij terug naar Duitsland, vastbesloten om “die guten Grundlagen, die ich jetzt in der Musik geschaffen hatte, für mich zu behalten...bis ich sie noch weiter verbessert hatte”. Hij nam definitief afscheid van een juridische carrière, opnieuw tegen de “wiederholte und unaufhörliche Ermahnungen” van zijn familie in. Later, toen hij al een gevestigd componist was, reisde hij nogmaals naar Venetië. We weten dat hij op zijn tweede reis in 1628 in contact is gekomen met Monteverdi, maar het is, gezien zijn status, onwaarschijnlijk dat hij les nam bij Monteverdi. Wel beïnvloedden de nieuwe ontwikkelingen in Venetië, waaronder de net ontstane opera, hem sterk.

Schütz werkte kort als organist in Kassel, waarna hij in 1615 in Dresden werkte als hofcomponist van de keurvorst van Saksen, slechts onderbroken door zijn tweede verblijf in

Venetië en een verblijf in Kopenhagen. In zijn lange en vruchtbare leven schreef Schütz meer dan vijfhonderd werken. Bijna alleen de kerkelijke werken zijn overgebleven, Schütz' opera's zijn bijvoorbeeld verloren gegaan. De Italiaanse theatrale stijl van componeren is goed terug te vinden in Schütz' kerkelijke werken. Vele daarvan lijken wel "mini-opera's", waarbij de muziek de uitdrukking van de tekst, en vooral van de daarbij horende emoties, ondersteunt. Schütz nam vele Venetiaanse muzikale stijlen en technieken over, en gebruikte die in zijn muziek. Maar omdat de meeste van zijn werken voor de Lutherse dienst waren bedoeld, is de taal Duits, en niet het meer abstracte Latijn, en dit heeft een grote invloed op het karakter van de muziek. Daarnaast heeft het Lutherse geloof ook een somberder inslag dan het Katholieke geloof, maar dat zal niet de enige reden zijn geweest voor het feit dat veel van Schütz' muziek een somber en verdrietig, maar ook troostend karakter heeft. Velen denken dat de 30-jarige oorlog in Duitsland, de godsdienstoorlog die het land uitputte en veel lijden veroorzaakte, een andere reden was. Tijdens zijn werk als componist en kapelmeester bij de keurvorst van Saksen moest Schütz bijvoorbeeld zijn gebruik van musici ernstig beperken, omdat de financiële middelen tekortschoten voor de grote meerkorige werken, die hij in navolging van Gabrieli eerder schreef. Ook het vroegtijdig overlijden van zijn vrouw, hem met twee dochtertjes van 2 en 4 jaar achterlatend, heeft hem in zijn componeren beïnvloed, en hem ertoe gebracht muziek te schrijven waarin hij troost probeerde te vinden.

Schütz is verder bekend door zijn tekstuitbeelding, een ander aspect waarin hij sterk door de Venetiaanse stijl werd beïnvloed: de muziek verbeeldt de tekst.

De *Weihnachtshistorie*

Het centrale werk op het programma, *Die Historia der Geburt Jesu Christi*, is één van de latere composities van Schütz. Het werd voor het eerst uitgevoerd in Dresden in 1660 en Schütz publiceerde de partij van de Evangelist in 1664. De *Weihnachtshistorie* kenmerkt zich door een synthese van stijlen, van de monumentale stijl uit het Venetië van Gabrieli en Monteverdi tot de kleinschalige, vertellende composities van de vroege Duitse barok. De evangelist wordt begeleid door orgel en basgamba in Italiaanse stijl. Het stuk opent met de aankondiging van het kerstverhaal door het koor ('Eingang'), gevolgd door acht zogenaamde *Intermedien* waarin achtereenvolgens de Engel en de Herders in het veld, het Engelenkoor, opnieuw de Herders, de Wijzen uit het Oosten, de Hoge priesters en Schriftgeleerden, koning Herodes, en ten slotte de Engel die Jozef oproept met zijn vrouw en kind naar Egypte te vluchten ten tonele worden gevoerd. Ter afsluiting zingt het koor een lofzang ('Beschluss').

Geheel in de lijn van zowel de Venetiaanse stijl als de Duitse kerkmuziek in de vroege barok, zet Schütz alle muzikale middelen in die hem ten dienste staan om de tekst van het kerstverhaal in muziek uit te beelden. Hij gebruikt een vocaal ensemble van telkens wisselende samenstelling dat begeleid wordt door een klein, maar gevarieerd en kleurrijk orkest bestaande uit blokfluiten, violen, cornetti, trombones, gamba's, dulciaan (een voorloper van de fagot) en een violone (contrabas). De verschillende *Intermedien* zijn op te vatten als korte enceneringen in muziek. Natuurlijk klinken de pastorale blokfluiten in het deel waarin herders het goede nieuws te horen krijgen. De boosheid van koning Herodes, bezorgd dat hij zijn macht zal moeten afstaan aan de nieuwe koning van de Joden, is te horen in de driftige begeleidende figuren van de cornetti. De gewichtigheid van de schriftgeleerden en priesters spiegelt zich aan de edele klank van de trombones. Het wandelen van de wijzen uit het Oosten klinkt door in de parmantige partij van de dulciaan, die hen als een 'walking bass' begeleidt.

Niet alleen in zijn instrumentatie beeldt Schütz het verhaal uit, hij doet dat ook in de noten zelf. Daarbij gebruikt hij muzikale middelen, zogenaamde 'affekten', die in de conventies van zijn tijd betekenis hadden in relatie tot de tekst. Deze uitbeelding van de tekst in de muziek is in alle werken op het programma terug te vinden, maar wel heel sterk in de partij van de evangelist in de *Weihnachtshistorie*. Als die vertelt hoe het kind in doeken wordt gewikkeld, slingert de melodie zich als het ware om het kind heen. Als Jezus zijn naam krijgt, wordt die uitgesproken op halve noten, om zo nadruk te geven. De ster die de wijzen naar de stal leidt, gaat voor hen uit – en dat idee van 'volgen' keert terug in de muziek als de bas in de continuo het motiefje van de evangelist een tel later imiteert. Waar het verhaal aan dramatische kracht wint, als Jozef met zijn vrouw en kind op de vlucht slaat naar Egypte om te ontkomen aan de kindermoordenaars van Herodes, gebruikt Schütz affekten die voor zijn tijdgenoten waarschijnlijk niets te raden overlieten. Op het woord 'vluchten' zingt de sopraan een ingewikkelde figuur in zestiende noten die verwarring en angst suggereren. Eenzelfde beweging in zestienden keert terug als de evangelist over de vlucht naar Egypte zingt. Het woord 'doden' in de zin waarin duidelijk wordt dat Herodes alle jongetjes onder de twee in Bethlehem laat vermoorden, krijgt extra lading door een ongebruikelijk akkoord. Ronduit beklemmend is de passage in de partij van de evangelist waar die zingt over het geklaag en geschreeuw dat men op de bergen heeft gehoord. Schütz schakelt van een tweedelige naar een driedelige maatsoort over en schrijft een ketting van dalende chromatische figuren in de melodie en de begeleiding. Het zijn slechts een paar voorbeelden uit een partituur die met recht beschouwd kan worden als een vertelling in muziek.

Naast de *Weihnachtshistorie* brengen wij op dit concert andere werken van Schütz die rond de Kerst gespeeld werden. Net als in de *Weihnachtshistorie* laat Schütz zien dat hij een meester is in het in muziek uiten van emoties. Met zijn kerstmuziek laat hij uiteraard

vreugde (bijv. Alleluja, Lobet den Herren) maar ook wanhoop en verdriet (Auf dem Gebirge hat man ein Geschrei gehöret – over de kindermoord door Herodes) horen. De lofzang van Maria, het Magnificat, brengen we in een Duitse zetting – waarin Schütz zich streng en sober laat horen; en in een meer jubelende en overdadige Latijnse zetting, waarschijnlijk gemaakt voor Katholieke diensten, waarin we het Venetiaanse voorbeeld van Monteverdi horen. Beiden zijn late werken van Schütz, maar van een ongelooflijk verschillende sfeer.

De Instrumenten

De **viol** ontstond ongeveer vijf eeuwen geleden en is sindsdien niet wezenlijk veranderd. De Noord-Italiaanse componisten rondom 1600 waren essentieel in de ontwikkeling van speciaal voor de viool geëigende (virtuoze) partijen. In tegenstelling tot de moderne viool, heeft de viool uit de barok een lagere kam waardoor de snaren in een kleinere hoek over de viool lopen en er minder spanning op de snaren staat, darmsnaren, en een andere strijkstok. Dit leidt tot een andere manier van aanstrijken en een andere klank dan de moderne viool, een klank die veel beter in de 17e-eeuwse Venetiaanse muziek past dan die van de moderne viool.

De **viola da gamba** is een in onbruik geraakt instrument. In tegenstelling tot de viola da braccio (arm-viool) worden deze violen tussen de knie gespeeld. Net als bij de trombones is er een hele familie van instrumenten (diskant, alt, tenor, bas, en groot-bas (violone)). De basgamba speelt in dit concert de baslijn, samen met het orgel (die er akkoorden boven plaatst) – de basso continuo, die als fundament van de nieuwe barokmuziek zo belangrijk was geworden, en die een stuwende kracht aan de muziek geeft. Wanneer het koor zingt verdubbelt de violone de baslijn een octaaf lager, voor extra resonantie. In ons ensemble spelen ook een tenor en een altgamba mee als middenstem in de strijkers.

De **cornetto** (of **zink** in het Duits) is in essentie een houten buis met gaten waarmee met de vingers verschillende tonen gemaakt kunnen worden, aangeblazen door een trompetachtig mondstuk. De kromme cornetto (die inderdaad de vorm van een hoorn heeft, cornetto = hoorntje), is met leer of perkament omwikkeld dat met zeer harde lijm is gehecht aan het hout. Dit geeft het instrument zijn krachtige, stralende klank. Cornetti waren tot in de 17e eeuw zeer hooggeachte instrumenten waar belangrijke en virtuoze partijen aan toebedeeld werden. Vooral in de akoestiek van een kerk klinkt het instrument inderdaad hemels. In de 17e eeuw overleden de virtuoze Venetiaanse cornettospelers door de pest, waarna het instrument althans in Venetië in onbruik raakte en zijn rol werd overgenomen door de viool. Daarna raakte ook elders in Europa de cornetto uit de mode.

De **baroktrombone** verschilt van de moderne trombone, al is het principe – de mogelijkheid om alle chromatische noten te spelen door verlenging van de schuif – in 5 eeuwen

ongewijzigd gebleven. Door de in vergelijking met de moderne instrumenten nauwere boring, de kleinere, meer trechtervormige beker, en het ketelvormige mondstuk met een brede rand en een abrupte, scherpe overgang tussen ketel en buis, is de klank weerbarstiger, ranker en dunner. De baroktrombone heeft een kleiner volume dan de moderne trombone, en een klank die goed mengt met die van zang en strijkers. Gangbaar waren alt-, tenor-, en bastrombones, die in lengte en diameter van elkaar verschillen, waardoor ze verschillen in toonhoogte. Let op de 'pook' van de bastrombone, nodig voor de laagste posities, waarvoor de arm te kort is.

De **blokfluit** kennen we nog steeds, maar veranderde technisch net als andere instrumenten in de loop van de eeuwen. Uiteraard wordt in de twee werken waarin Schütz blokfluiten voorschrijft van kopieën van oude instrumenten gebruik gemaakt. Het gebruik van blokfluiten in kerkmuziek was overigens niet gebruikelijk – het instrument werd als te werelds gezien, maar waar de tekst expliciet naar fluiten verwijst (Alleluja, Lobet den Herren) of waar het Kerstverhaal naar herders verwijst en toen ook al herders met fluiten werden geassocieerd, schrijft Schütz het gebruik van blokfluiten voor.

De **fagotto** (of **dulciaan**) is de voorloper van de fagot, en het belangrijkste basinstrument van de houtblazers. Het instrument bestaat uit twee naast elkaar geboorde pijpen in een lang stuk essenhout, die onderaan met een bocht verbonden zijn, zodat feitelijk één lange houten buis ontstaat waarmee lage tonen te spelen zijn. Het instrument wordt met een dubbel riet aangeblazen, en de toonhoogte wordt bepaald door met de vingers verschillende gaten af te dichten, net als bij de blokfluit en de cornetto. De klank is pregnanter en nasaler dan die van de moderne fagot, maar evenals de moderne fagot kan de dulciaan heel goed een stuwende baspartij spelen – een effect waarvan Schütz in zijn Weihnachtshistorie dankbaar gebruik van maakt, bijv. in het Intermedium waarin de komst van de Drie Wijzen uit het Oosten wordt uitgebeeld.

De **luit** is een snaarinstrument dat in verschillende vormen voorkomt. Voor gebruik in de soort muziek van dit concert moet van een grotere luit, een **theorbe**, met resonantiesnaren gebruik gemaakt worden. Naast kamermuziekinstrument, maakte de luit deel uit van de basso continuo groep. De luitist speelt akkoorden boven de baslijn die orgel en basgamba neerleggen.

Het Italiaanse **Organo di Legno** (orgel van hout) had omstreeks 1600 zijn hoogtepunt. In latere orgels werd meer met metalen pijpen gewerkt. Het orgel was essentieel als centraal organisatiepunt: het vormt, samen met een bas-strijkinstrument en eventueel tokkelinstrumenten zoals de luit als het ware de centripetale kracht waarmee het ensemble bij elkaar gehouden wordt. Het orgel is gestemd in middentoonstemming, een oude manier om orgels te stemmen waarbij de tertsen zuiver zijn. Het voordeel hiervan is dat sommige akkoorden zuiver klinken (wat het samenspelen met zangers en blazers vergemakkelijkt),

het nadeel is dat sommige andere akkoorden juist erg onzuiver zijn. Deze werden dan ook meestal gemeden (of voor speciale effecten gebruikt). De moderne stemming is de gelijkzwevende stemming, waarin elk akkoord even (on)zuiver is.

Teksten

Deutsches Magnificat SWV 494

Meine Seele erhebt den Herren, und mein Geist freuet sich Gottes meines Heilandes,
denn er hat die Niedrigkeit seiner Magd angesehen.

Siehe, von nun an werden mich selig preisen, alle Kindekind.

Denn er hat grosse Ding' an mir getan, der da mächtig ist und des Name heilig ist.

Er übet Gewalt mit seinem Arm und zerstreuet die hoffärtig sind in ihres Herzens Sinn.

Er stösset die Gewaltigen vom Stuhl und erhöht die Niedrigen.

Die Hungerigen füllet er mit Gütern und lässet die Reichen leer.

Er denket der Barmherzigkeit und hilft seinem Diener Israel auf,
wie er gered't hat unsern Vätern, Abraham und seinem Samen ewiglich.

Ehre sei dem Vater und dem Sohn und auch dem Heiligen Geiste,
wie es war im Anfang, jetzt und immerdar, und von Ewigkeit zu Ewigkeit, Amen.

Auf dem Gebirge SWV 396

Auf dem Gebirge hat man ein Geschrei gehöret, viel Klagens, Weinens und Heulens,
Rahel beweinete ihre Kinder und wollt sich nicht trösten lassen
den es wahr aus mit ihnen.

Ein Kind ist uns geboren SWV 384

Ein Kind ist uns geboren

ein Sohn ist uns gegeben.

Welches Herrschaft ist auf seiner Schulter

und er heisst Wunderbar, Rat, Kraft, Held, ewig Vater, Friedefürst

auf dass seine Herrschaft gross werde

und des Friedes kein Ende

auf dem Stuhle David und seinem Königreiche

dass ers zurichte und stärke mit Gericht und Gerechtigkeit

von nun an bis in Ewigkeit

Solches wird tun der Eifer des Herren Zebaoth.

Weihnachtshistorie SWV 435

Koor: **Eingang:** Die Geburt unsres Herren Jesu Christi, wie uns die von den heiligen Evangelisten beschrieben wird.

Evangelist:

Es begab sich aber zu derselbigen Zeit, dass ein Gebot von dem Kaiser Augusto ausging, dass alle Welt geschätzt würde, und diese Schätzung war die erste und gescha zu der Zeit, da Cyrenius Landpfleger in Syrien war, und jedermann ging, dass er sich schätzen liesse, ein jeglicher in seine Stadt.

Da machte sich auch auf Joseph aus Galiläa, aus der Stadt Nazareth, in das jüdische Land zu der Stadt David, die da heisset Bethlehem, darum dass er von dem Hause und Geschlechte Davids war, auf das er sich schätzen liesse, mit Maria, seinem vertrauten Weibe, die war schwanger.

Und als sie daselbst waren, kam die Zeit, dass sie gebären sollte, und sie gebar ihren ersten Sohn und wikkelt ihn in Windeln und legte ihn in eine Krippen, denn sie hatten sonst keinen Raum in der Herberge.

Und es waren Hirten in derselbigen Gegend auf dem Felde, die hüteten des Nachts ihre Herde, und siehe, des Herren Engel trat zu ihnen, und die Klarheit des Herren leuchtet um sie, und sie furchten sich sehr, und der Engel sprach zu ihnen:

Intermedium 1 - Der Engel:

Fürchtet euch nicht! Siehe, ich verkündige euch grosse Freude. Freude, die allem Volk widerfahren wird.

Denn euch ist heute der Heiland geboren, welcher ist Christus, der Herr in der Stadt David. Und dies habt zum Zeichen, ihr werdet finden das Kind in Windeln gewickelt und in einer Krippen liegen.

Evangelist:

Und alsbald war da bei dem Engel die Menge der himmlischen Heerscharen, die lobeten Gott und sprachen:

Intermedium 2 - Die Menge der Engel:

Ehre sei Gott in der Höhe. Friede auf Erden, und den Menschen ein Wohlgefallen.

Evangelist:

Und da die Engel von ihnen gen Himmel führen, sprachen die Hirten unter einander:

Intermedium 3 - Die Hirten auf dem Felde:

Lasset uns nun gehen gen Bethelem und die Geschichte sehen, die da geschehen ist, und der Herr uns kund getan hat.

Evangelist:

Und sie kamen eilend und fanden beide, Maria und Joseph, dazu das Kind in der Krippen liegend, da sie es aber gesehen hatten, breiteten sie das Wort aus, welches zu ihnen von diesem Kinde gesagt war, und alle, vor die es kam, wunderten sich der Rede, die ihnen die Hirten gesagt hatten.

Maria aber behielt alle diese Worte und bewegte sie in ihrem Herzen, und die Hirten kehrten wieder um, priesen und lobeten Gott, um alles das sie gesehen und gehört hatten, wie denn zu ihnen gesagt war.

Und da acht Tage um waren, dass das Kind beschnitten würde, da ward sein Name genennet Jesus, welcher genennet war von dem Engel, ehe denn er im Mutterleibe empfangen ward.

Da nun Jesus geboren war zu Bethleem im Jüdischen Lande, zur Zeit des Königes Herodis, siehe, da kamen die Weisen aus Morgenlande gen Jerusalem und sprachen:

Intermedium 4 - Die Weisen aus Morgenlande:

Wo ist der neugeborne König der Juden? Wir haben seinen Stern gesehen im Morgenlande. Und sind kommen, Ihn anzubeten.

Evangelist:

Da das der König Herodes hörte, erschrak er und mit ihm das ganze Jerusalem, und liess versammeln alle Hohenpriester und Schriftgelehrten unter dem Volk und erforschte von ihnen, wo Christus sollte geboren werden, und sie sagten ihm:

Intermedium 5 - Hohepriester und Schriftgelehrte:

Zu Bethleem im jüdischen Lande, denn also steht geschrieben durch den Propheten: und du Bethleem im jüdischen Lande, du bist mitnichten die kleinste unter den Fürsten Juda, denn aus dir soll mir kommen der Herzog, der über mein Volk Israel ein Herr sei.

Evangelist:

Da berief Herodes die Weisen heimlich und erlernete mit Fleiss von ihnen, wann der Stern erschienen wäre, und weisete sie gen Bethleem und sprach:

Intermedium 6 - Herodes:

Ziehet hin und forschet fleissig nach dem Kindlein und wenn ihr's findet, so saget mir es wieder, dass ich auch komme und es anbete.

Evangelist:

Als sie nun den König gehört hatten, zogen sie hin, und siehe, der Stern, den sie im Morgenlande gesehen hatten, ging vor ihnen hin, bis dass er kam und stand oben über, da das Kindlein war.

Da sie den Stern sahen, wurden sie hoch erfreuet und gingen in das Haus und funden das Kindlein mit Maria, seiner Mutter, und fielen nieder und beteten es an und taten ihre Schätze auf und schenkten ihm Gold, Weihrauch und Myrrhen.

Und Gott befahl ihnen im Traum, dass sie sich nicht sollten wieder zu Herodes lenken, und sie zogen durch einen andern Weg wieder in ihr Land.

Da sie aber hinweggezogen waren, siehe, da erschien der Engel des Herren dem Joseph im Traum und sprach:

Intermedium 7 - Der Engel:

Stehe auf, Joseph. Stehe auf und nimm das Kindlein und seine Mutter zu dir und fleuch in Ägyptenland, und bleibe allda, bis ich dir sage, denn es ist vorhanden, dass Herodes das Kindlein suche, dasselbe umzubringen.

Evangelist:

Und er stund auf und nahm das Kindlein und seine Mutter zu sich bei der Nacht und entfloh in Ägyptenland, und bliebe allda bis nach dem Tode Herodis, auf dass erfüllet würde, das der Herr durch den Propheten geredet hat, der da spricht:

Aus Ägypten habe ich meinen Sohn gerufen.

Da nun Herodes sahe, dass er von den Weisen betrogen war, ward er sehr zornig und schicket aus und liess alle Kinder zu Bethlehem toten und an ihren Grenzen, die da zweijährig und drunter waren, nach der Zeit, die er mit Fleiss von den Weisen erlernet hatte, da, da ist erfüllet das gesaget ist durch den Propheten Jeremias, der da spricht:

Auf dem Gebirge hat man ein Geschrei gehöret, viel Klagens, Weinens und Heulens. Rahel beweinete ihre Kinder und wollte sich nicht trösten lassen, denn es war aus mit ihnen.

Da aber Herodes gestorben war, siehe, da erschien der Engel des Herren dem Joseph im Traum und sprach:

Intermedium 8 - Der Engel zu Joseph:

Stehe auf Joseph, Stehe auf und nimm das Kindlein und seine Mutter zu dir, und zeuch hin in das Land Israel, sie sind gestorben, die dem Kinde nach dem Leben stunden.

Evangelist:

Und er stund auf und nahm das Kindlein und seine Mutter zu sich und kam in das land Israel, da er aber hörete, das Archelaus im jüdischen Lande König war, anstatt seines Vaters Herodis, fürchtet er sich dahin zu kommen, und im Traum empfing er Befehl von Gott und zog an die Örter des galiläischen Landes und kam und wohnete in der Stadt, die da heisset Nazareth, auf das erfüllet würde, was da gesaget ist durch den Propheten: Er soll Nazarenus heissen. Aber das Kind wuchs und ward stark im Geist, voller Weisheit, und Gottes Gnade war bei ihm.

Koor: **Beschluss:** Dank sagen wir alle Gott, Gott unserm Herrn Christo, der uns mit seiner Geburt hat erleuchtet und uns erlöst hat mit seinem Blute von des Teufels Gewalt. Den sollen wir alle mit seinen Engeln loben mit Schalle, singen singen: Preis sei Gott in der Höhe.

Psalm 100: Jauchzet dem Herrn SVW 36

Jauchzet dem Herren, alle Welt, dienet dem Herren mit Freuden, kommt vor sein Angesicht mit Frohlocken.

Erkennet dass der Herre Gott ist, er hat uns gemacht, und nicht wir selbst, zu seinem Volk und zu Schafen seiner Weide.

Gehet zu seinen Toren ein mit Danken, zu seinen Vorhöfen mit Loben, danket ihm, lobet seinen Namen.

Denn der Herr ist freundlich, und seine Gnade währet ewig, und seine Wahrheit für und für. Ehre sei dem Vater und dem Sohn, und auch dem heil'gen Geiste, wie es war im Anfang, jetzt und immerdar und von Ewigkeit zu Ewigkeit. Amen.

Psalm 150: Alleluja, lobet den Herren SWV 38

Alleluja, Alleluja!

Lobet den Herren in seinem Heiligtum, lobet ihn in der Feste seiner Macht.

Lobet ihn in seinen Taten, Lobet ihn in seiner grossen Herrlichkeit.

Lobet ihn mit Posaunen, Lobet ihn mit Psaltern und Harfen.

Lobet ihn mit Pauken und Reigen, Lobet ihn mit Saiten und Pfeifen.

Lobet ihn mit hellen Cymbalen, Lobet ihn mit wohl klingenden Cymbalen.

Alles was Athem hat, lobe den Herrn. Alleluja, alleluja!

Siehe es erschien der Engel des Herren SWV 403

Siehe es erschien der Engel des Herren Joseph im Traum und sprach:

Steh auf und nimm das Kindlein und seine Mutter zu dir, und fleuch nach Ägyptenland, und bleibe allda, bis ich dir's sage; denn es ist vorhanden, das Herodes das Kindlein suche, dasselbe umzubringen.

Und er stand auf und nahm das Kindlein und seine Mutter zu sich bei der Nacht.

Und entwich nach Ägyptenland und blieb allda bis nach dem Tod Herodes' auf dass erfüllet würde, was der Herr durch den Propheten gesagt hat:

aus Ägypten habe ich meinen Sohn gerufen.

Magnificat SWV 468

Magnificat anima mea Dominum. Et exultavit spiritus meus in Deo salutari meo.

Quia respexit humilitatem ancillae suae:

Ecce, ecce enim ex hoc beatam me dicent omnes generationes.

Quia fecit mihi magna, qui potens est: et sanctum nomen eius.

Et misericordia eius, a progenie in progeniem timentibus eum.

Fecit potentiam in brachio suo: dispersit superbos mente cordis sui.

Deposuit potentes de sede, et exaltavit humiles.

Esurientes implevit bonis: et divites dimisit inanes, suscepit Israel puerum suum, recordatus misericordiae suae.

Sicut locutus est ad patres nostros Abraham et semini eius in saecula.

Gloria patri, gloria filio, gloria spiritui sancto.

Sicut erat in principio et nunc et semper et in saecula saeculorum. Amen.

Over de uitvoerenden

Het **Schütz-Monteverdi Consort** is een ensemble van zangers en instrumentalisten dat zich toelegt op het uitvoeren van muziek uit de periode rond het jaar 1600, de late renaissance en de vroege barok.

Het koor van het Schütz-Monteverdi Consort bestaat uit gevorderde amateurs en jonge professionals die hun liefde voor oude en barokmuziek delen.

Zoveel mogelijk wordt gewerkt met instrumenten die kopieën van zestiende en zeventiende eeuwse originelen zijn.

Dirigent:

Jori Klomp werd in 1991 te Malmedy (B) geboren met de Nederlandse nationaliteit, hij studeerde in 2013 af voor *klassieke saxofoon* in de klas van Norbert Nozy, studeert dit schooljaar af voor *solozang* bij Frans Kokkelmans en sinds 2013 studeert hij *Docent Muziek*, dit alles aan het Conservatorium Maastricht. Tijdens zijn studie is de interesse voor kamermuziek, het samen musiceren en de overdracht daarvan gegroeid. Een grote passie is altijd het zingen geweest, met name van renaissance- en barokmuziek. Jori is oprichter en actief lid van het succesvolle *A'Meuse Saxophone Quartet*, hij doceert regelmatig saxofoon en solozang op diverse muziekscholen en middelbare scholen in de regio. Hij

dirigeert, speelt en vervangt in verschillende muzikale ensembles, geeft workshops en stages in binnen- en buitenland en is actief als freelance zanger. Momenteel dirigeert Jori het gemengde koor uit Recht (B), hij is dirigent van het vocaal dames ensemble *Canta Volare* uit Beek, van *Big Band MosamTune* en projectdirigent van het *Schütz-Monteverdi Consort* te Maastricht. Directielessen volgde hij aan het INECC in Luxemburg-stad bij Martin Folz en Jean-Philippe Billmann.

Solisten:

Mitch Raemaekers (1992), Tenor, begon zijn muzikale studies aan het Valuas college in Venlo, waar hij naast het VWO ook het VOCO programma volgde o.l.v. Heleen van Rosmalen. Tegenwoordig studeert hij Zang bij Axel Everaert aan het conservatorium van Maastricht en Musicologie aan de Katholieke Universiteit in Leuven. In 2011 zong Mitch al als koorzanger bij het SMC in het Kaiser Requiem van J.J.Fux. In 2012 zong hij in het koor van Opera Zuid in de producties Die Zauberföte en Madama Butterfly. Eerder in december zong Mitch zijn eerste operatische rol in een kindervoorstelling door het Brussels Operette Theater, een moderne vertaling van Humperdincks Hansel & Gretel.

Veronika Juhász, Sopraan, geboren in 1986 in Szeged, een "paprikastad" in het zuidelijk deel van Hongarije. Momenteel is zij bezig met haar laatste jaar klassieke solozang aan het Conservatorium van Maastricht bij Frans Kokkelmans. Muziek maken en dan met name zingen maakt een heel groot deel uit van haar leven. Ze houdt van verschillende muziekstijlen, naast klassieke liederen en aria's staat vooral de romantiek dicht bij haar. Voor de toekomst is klassiek muziektheater maken een grote wens.

Loes Cools: De 19-jarige Sopraan afkomstig uit Wuustwezel (Antwerpen) studeert klassieke solozang bij Roberta Alexander aan Codarts te Rotterdam. Dit is haar eerste project met het Schütz-Monteverdi Consort.

Hilde Cortese (1991) Mezzo-Soprano, van Italiaanse afkomst. Studeert solozang klassiek aan het Conservatorium Maastricht sinds 2010 bij Yvonne Schiffelers.

Vincent Kusters, Tenor, (1991) studeert klassieke zang aan het conservatorium in Maastricht bij Mya Besselink.

Agris Hartmanis, Bariton, (1985) studeerde in 2011 af als musicus aan de Jazeps Vitols Latvian Academy of Music als student van prof. A. Garanča. Hij behaalde in 2013 een 2e master aan het Conservatorium in Maastricht bij Axel Everaerts. Tijdens zijn studie werd hij reeds gecast voor diverse rollen bij de Latvian Academy of Music opera studio Figaro. Op dit moment zingt hij de rol van Dr Falke in J. Strauss' Die Fledermaus bij het Brussels Operette Theater.

Enkele solo's binnen de Weihnachtshistorie, het Magnificat en het Alleluja worden door individuele koorzangers vertolkt.

Koor:

Sopranen

Regine Dittrich
Monique Bogie
Joke Spruyt
Christine Maessen

Alten

Bernike Pasveer
Karin Bijsterveld
Maria Lemmens
Barbara Schröder

Tenoren

Albert Philipaers
Ger Corstjens
Wim Schouten

Bassen

Rense Hoekstra
Geert Bogie
Jan van der Meer
Herman Ronner

Instrumentalisten

Cornetti/Blokfluiten:	Marleen Leicher, Gerard Doumen
Viool:	Stijn Schmeddes, Christophe Defailly
Altgamba:	Mieke Prinzen
Basgamba:	Hildegard Moonen
Violone:	Elly de Bruijn
Alttrombone:	Arnoud Arntz
Tenortrombone:	Theo Keltjens
Bastrombone:	Santiago Casalta Ripoll
Dulciaan:	Walter Bosmans
Theorbe:	Pieter Grommen
Orgel:	Peter Peters

Over het Schütz-Monteverdi Consort: www.schutzmonteverdiconsort.nl

Meer informatie is te verkrijgen bij Barbara Schröder: info@schutzmonteverdiconsort.nl // 06 42664759

Met dank aan:

VSB Fonds

Gemeente Maastricht

Edmond Hustinx Stichting

Muziekschool Kumulus Maastricht

Vereniging Huismuziek Maastricht

Parochie St. Martinuskerk Maastricht

Parochie St. Christoffelkathedraal Roermond

Stichting Scala Roermond

Faculteit der Cultuur- en Maatschappijwetenschappen Maastricht

The Masters Maastricht

